

ปัญหาการใช้ดุลพินิจของศาลในคดีอาญาที่เยาวชนเป็นผู้กระทำความผิด¹

ปิลันธน์ บุราคร²

ในการศึกษาปัญหาการใช้ดุลพินิจของศาลในคดีอาญาที่เยาวชนเป็นผู้กระทำความผิดนั้น เมื่อได้ศึกษาถึงความเป็นมา แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องประกอบแล้ว การดำเนินคดีอาญากับเยาวชนในปัจจุบันจะมีวัตถุประสงค์มุ่งเน้นไปที่การคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กเป็นการเฉพาะ ในลักษณะฟื้นฟูและช่วยเหลือเยาวชนมากกว่าที่จะลงโทษทางอาญา โดยกฎหมายจะกำหนดให้ศาลใช้ดุลพินิจในการดำเนินวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนเพื่อไม่ให้เด็กและเยาวชนได้รับการลงโทษแบบผู้ใหญ่ หรืออาจลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น หรืออาจจะใช้มาตรการอื่นแทนการลงโทษก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของการกระทำความผิด โดยจะพิจารณาช่วงอายุของเยาวชนที่กฎหมายได้กำหนดไว้ ประกอบกับการใช้ดุลพินิจของศาล เนื่องจากกฎหมายมองว่าเด็กและเยาวชนเป็นผู้อ่อนประสพการณ์ ขาดวุฒิภาวะ จึงควรได้รับโอกาสแก้ไขปรับปรุงตัว จากการศึกษาตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนการลงโทษ ผู้กระทำความผิดที่เป็นเยาวชนในคดีอาญา จะเห็นได้ว่า การกำหนดอัตราโทษของเยาวชนจะขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะของเยาวชนในแต่ละช่วงวัย เนื่องจากเด็กเยาวชนในแต่ละช่วงอายุมีความรู้สึกผิดชอบชั่วดี วุฒิภาวะ ประสพการณ์ที่ต่างกัน วิธีการที่จะลงโทษจึงต้องแตกต่างกันตามสภาพของดังกล่าวของเยาวชน เมื่อเยาวชนกระทำความผิด และศาลพิพากษาว่ามีความผิด ศาลไม่สามารถใช้วิธีการลงโทษทางอาญาแบบผู้ใหญ่ได้เต็มรูปแบบ แต่กฎหมายกำหนดให้ศาลยังคงมีอำนาจในการใช้วิธีการสำหรับเด็ก ตั้งแต่จำคุกติดเดือน คุมประพฤติ หรือส่งตัวไปฝึกอบรมที่สถานฝึกและอบรมตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด เพื่อแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรม แต่ไม่เกินกว่าเยาวชนนั้นจะมีอายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ จะเห็นได้ว่า ทั้งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ประมวลกฎหมายอาญา มีจุดประสงค์ที่มุ่งเน้นจะใช้แนวทางการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูเป็นหลัก ไม่ใช่การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน หรือลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง โดยเป็นการมุ่งเน้นพิจารณาที่อายุบุคคลของผู้กระทำความผิดและสภาพจิตใจ เพื่อที่จะหาทางแก้ไขตัวบุคคลผู้กระทำความผิดมากกว่าที่จะลงโทษให้สมเหตุสมผลกับความผิดที่กระทำ โดยจะมุ่งเน้นให้โอกาสผู้กระทำความผิดที่เป็นเยาวชน ได้กลับตัวกลับใจและสามารถเข้าสู่สังคมได้อย่างปกติ

แต่ในปัจจุบันการกระทำความผิดของเยาวชนในช่วงอายุ 15-17 ปี มีความรุนแรงมากขึ้น และมีการใช้วิธีการที่ทารุณโหดร้าย มีการคิดวางแผนที่จะก่อเหตุในลักษณะที่ซับซ้อนมากขึ้น และมักกระทำ

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาการใช้ดุลพินิจของศาลในคดีอาญาที่เยาวชนเป็นผู้กระทำความผิด โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร. มัลลิกา พินิจจันทร์ และคณะกรรมการสอบคือ รองศาสตราจารย์ ดร. ปภาศรี บัวสุวรรณ และ รองศาสตราจารย์กัธร กำประเสริฐ

²นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต (ส่วนภูมิภาค) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ความผิดซ้ำ ซึ่งการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในยุคปัจจุบันเริ่มมีลักษณะคล้ายคลึงกับการกระทำความผิดของผู้ใหญ่หรือถึงขั้นร้ายแรงกว่าผู้ใหญ่เสียอีก จึงทำให้เกิดประเด็นปัญหาเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการใช้ดุลยพินิจของศาลในคดีอาญาที่เยาวชนเป็นผู้กระทำความผิด โดยได้พบประเด็นปัญหา 3 ข้อ ดังนี้

ประเด็นปัญหาที่หนึ่ง ปัญหาการใช้ดุลยพินิจของศาลตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 75 บัญญัติว่า “ผู้ใดอายุกว่าสิบห้าปีแต่ต่ำกว่าสิบแปดปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติ เป็นความผิด ให้ศาลพิจารณาถึงความรู้ผิดชอบและสิ่งอื่นทั้งปวงเกี่ยวกับผู้นั้น ในอันที่จะควรวินิจฉัยว่า สมควรพิพากษาลงโทษผู้นั้นหรือไม่ ถ้าศาลเห็นว่าไม่สมควรพิพากษาลงโทษก็ให้จัดการตามมาตรา 74 หรือถ้าศาลเห็นว่า สมควรพิพากษาลงโทษ ก็ให้ลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดลงกึ่งหนึ่ง”

จากปัญหาของมาตรานี้เป็นการนำหลักเกณฑ์เรื่องอายุมาประกอบการพิจารณาของการกระทำความผิดรวมถึงพิจารณาถึงความรู้สึกผิดชอบของเยาวชนในการกระทำความผิดว่าสมควรลงโทษเยาวชนผู้นั้นหรือไม่ การที่กฎหมายยังคงคำนึงถึงเฉพาะ อายุของผู้กระทำความผิดโดยไม่ได้พิจารณาถึงความร้ายแรงของการกระทำความผิดประกอบด้วย อาจจะเป็นเป็นปัญหาทำให้เยาวชนที่กระทำความผิดก็ไม่ได้มีความเกรงกลัวกฎหมายหรือกลัวที่จะกระทำความผิดอีก เพราะไม่ได้มีบทลงโทษที่รุนแรง และในบทบัญญัติการลดโทษลงกึ่งหนึ่งของมาตรานี้เป็นบทบัญญัติบังคับให้ศาลต้องปฏิบัติตาม ไม่เปิดช่องให้ศาลใช้ดุลยพินิจว่าจะลดโทษหรือไม่ลดโทษให้เยาวชนหรือไม่

ประเด็นปัญหาที่สอง ปัญหาการโอนคดีศาลเยาวชนและครอบครัวไปพิจารณาในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 97 “บัญญัติไว้ว่า เพื่อประโยชน์แห่งพระราชบัญญัตินี้ บุคคลใดอายุยังไม่เกินยี่สิบปี บริบูรณ์ กระทำความผิดและเป็นคดี ที่อยู่ในอำนาจศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดา ถ้าศาลนั้นพิจารณาโดย คำนึงถึงสภาพร่างกาย สภาพจิต สติปัญญา และนิสัยแล้ว เห็นว่าบุคคลนั้นยังมีสภาพเช่นเดียวกับเด็กหรือเยาวชน ให้มีอำนาจส่งโอนคดีไปพิจารณา ในศาลเยาวชนและครอบครัวที่มีอำนาจ และให้ถือว่าบุคคลนั้นเป็นเด็กหรือเยาวชน

คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัว ถ้าศาลเยาวชนและครอบครัวพิจารณา โดย คำนึงถึงสภาพร่างกาย สภาพจิต สติปัญญา และนิสัยแล้ว เห็นว่าในขณะที่กระทำความผิด หรือในระหว่างการพิจารณา เด็กหรือเยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำความผิดมีสภาพเช่นเดียวกับบุคคลที่มีอายุ ตั้งแต่สิบแปดปี บริบูรณ์ขึ้นไป ให้มีอำนาจส่งโอนคดีไปพิจารณาในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาได้”

ในทางปฏิบัติไม่ได้มีการกำหนดประเภทของคดีว่าการกระทำความผิดทางอาญาในลักษณะใด ที่ควรมีการโอนคดีไปพิจารณาในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดา เช่น ความผิดอาญาที่มีลักษณะรุนแรง โหดร้าย ทารุณ เป็นเหตุให้สังคมเกิดความหวาดกลัวและเป็นอันตรายต่อสังคมหรือเป็นการกระทำความผิดซ้ำ ๆ ของเยาวชน เป็นต้น และ ไม่มีการกำหนดอายุขั้นต่ำของผู้กระทำความผิดที่ศาลสามารถใช้ดุลยพินิจ

ในการโอนคดีได้ ทำให้ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจสั่งโอนคดีไปยังศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดี
ธรรมดาได้ไม่ว่าเยาวชนนั้นจะมีอายุเท่าใดก็ตาม อีกประการหนึ่ง ในมาตรา 97 วรรคสอง กำหนดเพียงว่า
ให้ศาลเยาวชนและครอบครัวพิจารณาโดยคำนึงถึงสภาพร่างกาย สภาพจิต สติปัญญา และนิสัย ซึ่งเป็นการ
กำหนดที่มีขอบเขต กว้างจนเกินไปในการใช้พิจารณา ซึ่งไม่ได้นำข้อเท็จจริงที่เป็นความร้ายแรงของคดีมา
ประกอบกับการใช้ดุลยพินิจด้วย จึงเป็นปัญหาเรื่องการใช้ดุลยพินิจที่ไม่มีประสิทธิภาพในการพิจารณาคดี
ประเด็นปัญหาที่สาม ปัญหาการลงโทษเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำในเรื่องเดียวกันตาม

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 142
บัญญัติไว้ว่า “ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว มีอำนาจใช้วิธีการสำหรับ เด็กและเยาวชน
แทนการลงโทษอาญาหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัยได้ ดังต่อไปนี้

(1) เปลี่ยนโทษจำคุกหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามมาตรา 39 (1) แห่งประมวลกฎหมายอาญา
เป็นการส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปควบคุมเพื่อฝึกอบรม ในสถานที่ที่กำหนดไว้ในหมวด 4 หรือสถานที่อื่น
ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายและศาลเห็นสมควร ตามเวลาที่ศาลกำหนดแต่ต้องไม่เกินกว่า เด็กหรือเยาวชนนั้น
มีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์

(2) เปลี่ยนโทษปรับเป็นการคุมความประพฤติ โดยจะกำหนดเงื่อนไขข้อเดียวหรือหลายข้อ ตาม
มาตรา 138 ด้วยหรือไม่ก็ได้ ถ้าได้กำหนดเงื่อนไขไว้ให้นับบทบัญญัติมาตรา 138 วรรคสองและวรรคสาม
และมาตรา 139 มาใช้บังคับโดยอนุโลม ในกรณีที่ศาลได้พิจารณาความหนักเบาแห่งข้อหาและพฤติการณ์
แห่งคดีแล้วเห็นว่าควรจะควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนตาม (1) ต่อไปอีกหลังจากที่เด็กหรือเยาวชนนั้นมีอายุ
ครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์ แล้วให้ศาลระบุในคำพิพากษาให้ส่งตัวไปจำคุกไว้ในเรือนจำตามเวลาที่ศาลกำหนด”

การที่เยาวชนกระทำความผิดร้ายแรงและกระทำความผิดซ้ำ ๆ ในเรื่องเดียวกัน ในลักษณะที่รุนแรง
ทารุณ โหดร้าย เป็นที่หวาดกลัวและอันตรายต่อสังคมนั้น การใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนแทนการ
ลงโทษอาญาตามอนุ 1 และ 2 จึงไม่อาจแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากพอหากเป็นการกระทำผิดที่
รุนแรงและเป็นการกระทำความผิดซ้ำในเรื่องเดียวกันก็ อาจจะต้องพิจารณาใช้วิธีการทางอาญา เช่น จำคุก
ปรับ อย่างเต็มรูปแบบและเด็ดขาด ไม่ควรใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนแทนการลงโทษอาญาอีกต่อไป
เพื่อให้เกิดความปลอดภัยต่อสังคมและให้ความเป็นธรรมแก่เหยื่อ และให้เยาวชนมีความเกรงกลัวต่อ
กฎหมายจึงเป็นปัญหาทางกฎหมายอีกกรณีหนึ่งที่ควรแก้ไข

จากการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาทั้งหมด ผู้ศึกษาได้เห็นถึงปัญหาของกฎหมายดังกล่าวว่า มีปัญหา
ในการบังคับใช้หรือจุดบกพร่องที่ส่งผลให้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้ จึงขอเสนอแนะแก้ไข
กฎหมายในแต่ละปัญหาดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการใช้ดุลพินิจของศาลในการลงโทษเยาวชน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 75

กฎหมายเดิมคือ มาตรา 75 บัญญัติว่า ผู้ใดอายุกว่าสิบห้าปีแต่ต่ำกว่าสิบแปดปี กระทำการ
อันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ให้ศาลพิจารณาถึงความรู้ผิดชอบและสิ่งอื่นที่ปวงเกี่ยวกับผู้นั้น ในอันที่

จะควรวินิจฉัยว่าสมควรพิพากษาลงโทษผู้นั้นหรือไม่ ถ้าศาลเห็นว่า ไม่สมควรพิพากษาลงโทษ ก็ให้จัดการตามมาตรา 74 หรือถ้าศาลเห็นว่าสมควรพิพากษาลงโทษ ก็ให้ลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดลงกึ่งหนึ่ง

ขอแก้ไขเป็น มาตรา 75 บัญญัติว่า ผู้ใดอายุกว่าสิบห้าปีแต่ต่ำกว่าสิบแปดปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ให้ศาลพิจารณาถึงความรู้ผิดชอบและสิ่งอื่นทั้งปวงเกี่ยวกับผู้นั้น ในอันที่จะควรวินิจฉัยว่าสมควรพิพากษาลงโทษผู้นั้นหรือไม่ ถ้าศาลเห็นว่า ไม่สมควรพิพากษาลงโทษก็ให้จัดการตามมาตรา 74 มาใช้บังคับแทนได้ เว้นแต่จะเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276 และมาตรา 288 ไม่ให้นำมาตรา 74 มาใช้บังคับแทน หรือถ้าศาลเห็นว่าสมควรพิพากษาลงโทษ ก็ให้ใช้ดุลพินิจในการลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดลงกึ่งหนึ่งหรือสองในสามหรือไม่ลดโทษเลยสำหรับความผิดนั้น

2. ปัญหาการโอนคดีศาลเยาวชนและครอบครัวไปพิจารณาในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 97

กฎหมายเดิมคือ มาตรา 97 บัญญัติไว้ว่า เพื่อประโยชน์แห่งพระราชบัญญัตินี้ บุคคลใดอายุยังไม่เกินยี่สิบปีบริบูรณ์ กระทำความผิดและเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดา ถ้าศาลนั้นพิจารณาโดย คำนึงถึงสภาพร่างกาย สภาพจิต สติปัญญา และนิสัยแล้ว เห็นว่าบุคคลนั้นยังมีสภาพเช่นเดียวกับเด็ก หรือเยาวชนให้มีอำนาจส่งโอนคดีไปพิจารณาในศาลเยาวชนและครอบครัวที่มีอำนาจ และให้ถือว่าบุคคลนั้นเป็นเด็กหรือเยาวชน

คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัว ถ้าศาลเยาวชนและครอบครัวพิจารณา โดยคำนึงถึงสภาพร่างกาย สภาพจิต สติปัญญา และนิสัยแล้ว เห็นว่าในขณะที่กระทำความผิด หรือในระหว่างการพิจารณา เด็กหรือเยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำความผิดมีสภาพเช่นเดียวกับบุคคลที่มีอายุ ตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ขึ้นไป ให้มีอำนาจส่งโอนคดีไปพิจารณาในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาได้

ขอเพิ่มเติมเป็น มาตรา 97 วรรคสาม การส่งโอนคดีไปพิจารณาในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาได้ตามวรรคที่สอง หากเป็นการกระทำความผิดความผิดและ เป็นการกระทำความผิดซ้ำ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276 และมาตรา 288 โดยเยาวชนที่มีอายุสิบห้าปีบริบูรณ์ขึ้นไปให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจส่งโอนคดีไปพิจารณาในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาได้

3. ปัญหาการลงโทษเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำในเรื่องเดียวกัน ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 142

กฎหมายเดิมคือ มาตรา 142 บัญญัติไว้ว่า ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจใช้วิธีการสำหรับ เด็กและเยาวชนแทนการลงโทษอาญาหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัยได้ ดังต่อไปนี้

(1) เปลี่ยนโทษจำคุกหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามมาตรา 39 (1) แห่งประมวลกฎหมายอาญา เป็นการส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปควบคุมเพื่อฝึกอบรมในสถานที่ที่กำหนดไว้ในหมวด 4 หรือสถานที่อื่นที่

จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายและศาลเห็นสมควร ตามเวลาที่ศาลกำหนดแต่ต้องไม่เกินกว่า เด็กหรือเยาวชนนั้น มีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์

(2) เปลี่ยนโทษปรับเป็นการคุมความประพฤติ โดยจะกำหนดเงื่อนไขข้อเดียวหรือหลายข้อ ตามมาตรา 138 ด้วยหรือไม่ก็ได้ ถ้าได้กำหนดเงื่อนไขไว้ให้นำบทบัญญัติมาตรา 138 วรรคสองและ วรรคสาม และมาตรา 139 มาใช้บังคับโดยอนุโลม ในกรณีที่ศาลได้พิจารณาความหนักเบาแห่งข้อหาและ พฤติการณ์แห่งคดีแล้วเห็นว่าควรจะควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนตาม (1) ต่อไปอีกหลังจากที่เด็กหรือเยาวชน นั้นมีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์ แล้วให้ศาลระบุในคำพิพากษาให้ส่งตัวไปจำคุกไว้ในเรือนจำตามเวลาที่ศาล กำหนด

ขอแก้ไขเป็น มาตรา 142 บัญญัติไว้ว่า ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว มีอำนาจใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนแทนการลงโทษอาญาหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัยได้ ดังต่อไปนี้

(1) เปลี่ยนโทษจำคุกหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามมาตรา 39 (1) แห่งประมวลกฎหมาย อาญา เป็นการส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปควบคุมเพื่อฝึกอบรม ในสถานที่ที่กำหนดไว้ในหมวด 4 หรือสถานที่ อื่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายและศาลเห็นสมควร ตามเวลาที่ศาลกำหนดแต่ต้องไม่เกินกว่าเด็กหรือเยาวชนนั้น มีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์ กรณีการเปลี่ยนโทษจำคุกไม่ให้ใช้บังคับกับการกระทำความผิดและกระทำ ความผิดซ้ำตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276 และมาตรา 288

กฎหมายเดิมคือ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 94 บัญญัติไว้ว่า ความผิด อันได้กระทำ โดยประมาท ความผิดลหุโทษ และความผิดซึ่งผู้กระทำได้กระทำในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีนั้น ไม่ว่า จะได้กระทำในครั้งก่อนหรือครั้งหลัง ไม่ถือว่าเป็นความผิดเพื่อการเพิ่มโทษตามความในหมวดนี้

ขอแก้ไขเป็น มาตรา 94 บัญญัติไว้ว่า ความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ และความผิดซึ่งผู้กระทำได้กระทำในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีนั้น ไม่ว่าจะได้กระทำในครั้งก่อนหรือ ครั้งหลัง ไม่ถือว่าเป็นความผิดเพื่อการเพิ่มโทษตามความในหมวดนี้ ยกเว้นความผิดตามประมวลกฎหมาย อาญา มาตรา 276 และมาตรา 288 ให้ถือว่าเป็นความผิดเพื่อการเพิ่มโทษตามความในหมวดนี้

เอกสารอ้างอิง

ประเทือง ธนิยผล. กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (LAW3038). พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2562.

พลตภ พิศัยรัฐสังฆการ. คำอธิบายพร้อมรวมคำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2543 เรียงตามมาตรา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พิมพ์อักษร, 2546.

สง่า ลีนะสมิต. กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2523.

หยุด แสงอุทัย. คำอธิบายกฎหมายเด็ก. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานประชาคมติ, 2495.